

Lezen en laten lezen

Een ontwerponderzoek naar de versterking van leraren als leesbevorderaars

– Wenckje Jongstra & collega's, Hogeschool KPZ (2023)

Deze productie is mede mogelijk gemaakt met financiering van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek

Onderzoeksvragen

- Waardoor worden de kwaliteiten van leraren als leesbevorderaars versterkt?
- Op welke wijze en onder welke condities kan deze aanpak worden geïmplementeerd in het basisonderwijs?

Doelen

- Leraren aansporen om zelf kinderboeken te (willen) lezen
- De kennis van recente kinderboeken onder leraren vergroten
- De didactische kennis en vaardigheden van leraren op het gebied van leesbevordering versterken
- Het vertrouwen van leraren in hun rol als leesbevorderaar vergroten

De aanpak 'Leraren als leesbevorderaars'

- Leraren ontvangen zes **cadeauboeken**. Deze kiezen ze uit een lijst van 24 recente, kwalitatieve jeugdtitels. Een leesexpert introduceert alle boeken tijdens een 'boekenkaravaan' langs de scholen. Dit draagt bij aan de repertoirekennis van jeugdliteratuur van leraren.
- Leraren nemen deel aan **literatuurcirkels**, zowel op school als schooloverstijgend. Tijdens deze leesclubs bespreken leraren de cadeauboeken met elkaar vanuit verschillende gespreksrollen (op school) en wisselen

ze ideeën en tips uit over het gebruik van de boeken in de klas (schooloverstijgend). Door leeservaringen te delen wordt de (sociale) leesmotivatie van leraren aangesproken.

- Leraren ontvangen **regelmatig berichten** over kinderboeken en leesbevordering, en een abonnement op tijdschrift *Lezen*. Deze berichten werken als *nudges*: kleine aansporingen voor leraren om zelf te lezen.
- Leraren ontvangen informatie over boeken (**boekspecifieke inspiratiekaarten**) en over het aanraden van passende boeken in de klas (**algemene inspiratiekaarten**). Zo wordt gewerkt aan hun deskundigheid als leesbevorderaars.

Evaluatie van de aanpak

- Leraren zijn tevreden over de aanpak 'Leraren als leesbevorderaars'.
- Ze waarderen met name de cadeauboeken en het delen van leeservaringen in literatuurcirkels in het eigen team.

- Minder succesvolle elementen van de aanpak zijn de schooloverstijgende literatuurcirkels (lastig te organiseren) en de regelmatige berichten (te veel en te lange berichten).
- Leraren zijn het meest enthousiast over de aanpak wanneer deze concrete ideeën oplevert voor in de klas.

Opbrengsten

- 85% van de leraren vindt dat de cadeauboeken een (heel) positieve invloed hadden op hun competenties als leesbevorderaar.
- Twee derde van de deelnemers vindt dat de literatuurcirkels een (zeer) positieve invloed hadden op hun leesbevorderingscompetenties.
- Leraren vinden met name dat hun kennis van recente jeugdboeken is toegenomen. Deze was volgens hen

“
De aanpak 'Leraren als leesbevorderaars' zorgt voor meer kennis van jeugdliteratuur. Cadeauboeken en literatuurcirkels zijn succesvolle elementen.

- aan de start van het project onvoldoende.
- Leraren die hun kennis over leesbevordering vooraf relatief laag inschatten, vonden vaker dat deze is toegenomen door de aanpak.

Stimulerende en belemmerende factoren

- Mooie, aansprekende boeken
- Goede gesprekken met collega's
- De boekenkaravaan
- Negatieve ervaring met een boek
- Een gebrek aan aansturing
- Een hoge werkdruk

Aanbevelingen

- Zorg voor goede aansturing en een strakke organisatie.
- Sluit aan bij de individuele wensen van leraren én maak duidelijke afspraken als team.
- Zorg voor goede instructie bij de eerste literatuurcirkel.
- Schakel een leesexpert in.
- Stem de verschillende elementen van de aanpak op elkaar af.

Verder lezen Lees de samenvatting of het rapport *Lezen en laten lezen* op www.lezen.nl. Lees meer over leraren als leesbevorderaars op www.kpz.nl.